

FRAVIGELSE AF NATURA 2000-BESKYTTELSEN

**Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø
Miljøvurdering og Plan**

Habitatdirektivets strenge beskyttelsesordning

Habitatdirektivet

Arealbeskyttelse (N2000)

Artsbeskyttelse

Habitatdir.
Bilag I, II

Fugledir.
Bilag I

Bilag IV

Bilag V

HABITATDIR. BILAG I og II
NATURTYPER, DYRE- OG PLANTEARTER AF FÆLLESSKABS-
BETYDNING, HVIS BEVARING KRÆVER UDPEGNING AF SÆRLIGE
BEVARINGSOMRÅDER

FUGLEDIR. BILAG I
FUGLEARTER PÅ BILAG I OG REGELMÆSSIGT TILBAGE-
VENDENDE TRÆKFUGLE (TRUES AF UDSLETTELSE, FØRSOMME
OVERFOR ÆNDRINGER, ER SJÆLDNE, KRÆVER SPECIEL
OPMÆRKSOMHED

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4

Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, **vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne**

På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det **ikke skader lokalitetens integritet**, og når de – hvis det anses for nødvendigt – har hørt offentligheden.

Hvis en plan eller et projekt, på trods af at virkningerne på lokaliteten vurderes negativt, alligevel skal gennemføres **af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser**, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, træffer medlemsstaten alle nødvendige **kompensationsforanstaltninger** for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes.

Dansk implementering af artikel 6, stk. 3 og 4

Eksempler:

- **Vurderingskravene (væsentlighedsvurdering og evt. nærmere konsekvensvurdering)**

**Habitatbekendtgørelsens
§ 6, stk. 1 og 2**

**Planhabitatbekendtgørelsens*
§ 3, stk. 1 og 2 og § 4, stk.**

*BEK nr 1383 af 26/11/2016

- **Fravigelsesbestemmelsen**

Habitatbekendtgørelsens § 9

**Planhabitatbekendtgørelsens
§ 6, stk. 1-6**

**OBS! Der er
tilsvarende
regler på andre
ministeriers
ressort**

**OBS!
Der er forbud mod
planlægning for bl.a.
tekniske anlæg
indenfor internationale
naturbeskyttelses-
områder, § 2, stk. 2**

”

Habitatbekendtgørelsens § 9, stk. 1 - 3

§ 9. Myndigheden kan fravige § 6, stk. 2, 2. pkt., når der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning.

Stk. 2. I Natura 2000-områder, der indeholder prioriterede naturtyper eller dyre- eller plantearter, kan fravigelse efter stk. 1 dog kun ske, når der foreligger bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Europa-Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Stk. 3. Fravigelse efter stk. 1 forudsætter, at der træffes alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at sammenhængen i Natura 2000 bevares. Europa-Kommissionen skal underrettes om, hvilke kompensationsforanstaltninger, der træffes.

”

Hvornår er en fravigelse nødvendig?

7

- Habitatkonsekvensvurderingen (dvs. vurderingen efter habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2) viser, at projektet kan skade et Natura 2000-områdes integritet

- Forsigtighedsprincippet anvendes ved vurderingen:

Myndigheden har kun sikret sig, at projektet ikke skader et Natura 2000-områdes integritet, når det ud fra den bedste videnskabelige viden på området uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger

- Hvornår kan der være tale om skade på et områdes integritet?

- Forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i områderne
- Forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger.

Et Natura 2000-områdes integritet omfatter dens grundlæggende kendetegn og økologiske funktioner. Det kan defineres som en sammenhængende sum af områdets økologiske struktur, funktion og de økologiske processer på tværs af området, som gør det i stand til at fastholde de naturtyper, den kombination af naturtyper og/eller artsbestande, som området er udpeget for.

- Eksempel: Fravigelsessag ved Jyllinge Nordmark – Permanent tab på 0,006% af ikke prioriteret natur

Fravigelsesbetingelser - artikel 6 stk. 4

**Det er en
Forudsætning for
fravigelse, at der er lavet
habitatkonsekvensvurderin
g (artikel 6, stk. 3) og at alle
afværge-foranstaltninger
som kan forhindre eller
reducerer skade er
inddraget**

**Afgørelsen om
fravigelse træffes af
den myndighed,
som er tillagt
kompetence til at
træffe afgørelsen i
sagen**

Materielle betingelser for fravigelse

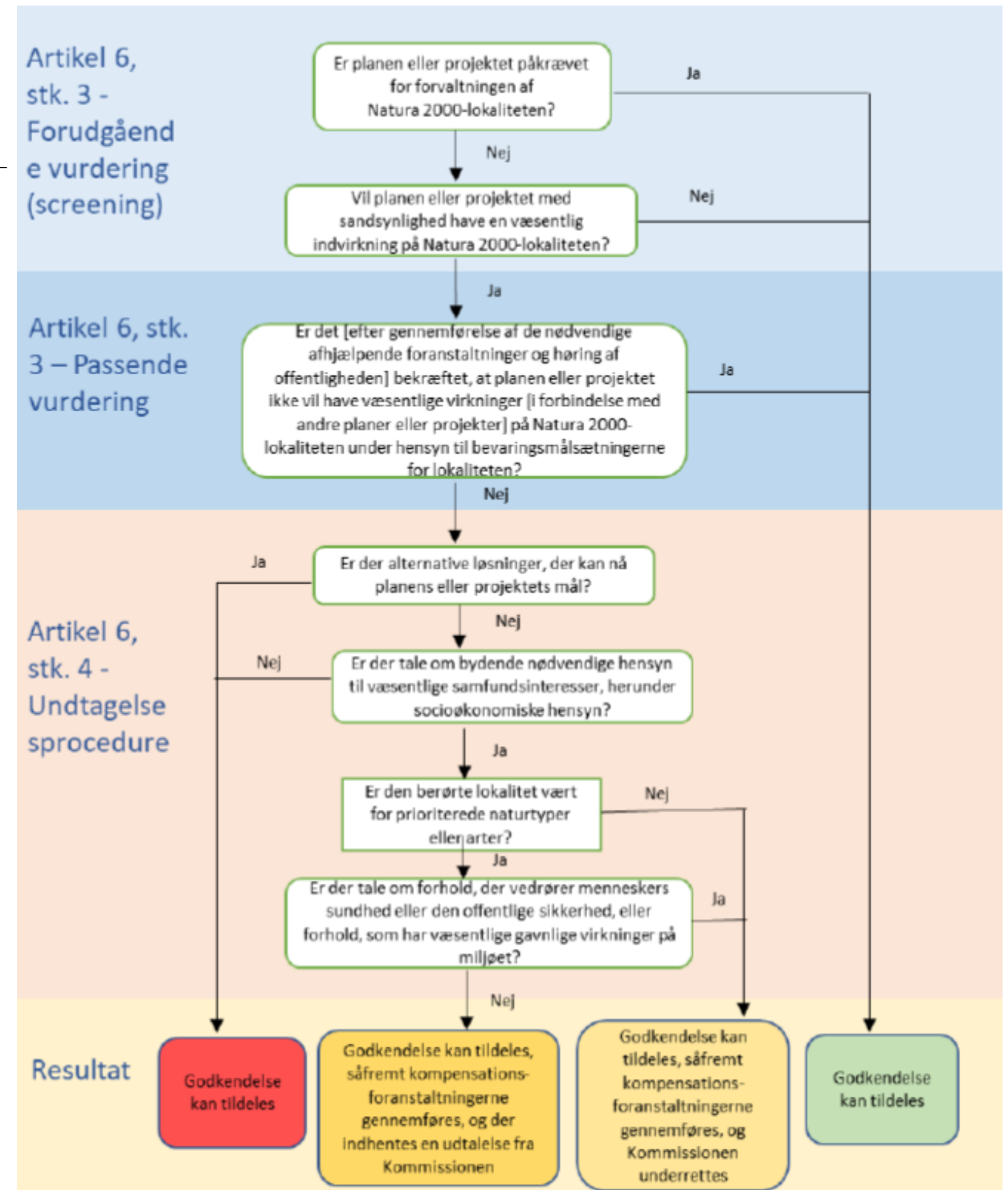
- 1. Der findes ikke nogen alternativ løsning.**
- 2. Foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art***
- 3. Der træffes alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at sammenhængen i Natura 2000 bevares.**

- **Ved prioriterede arter og naturtyper, er fravigelse kun mulig ved:**
 - **bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet**
 - **eller efter udtalelse fra EU-Kommissionen - af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser**

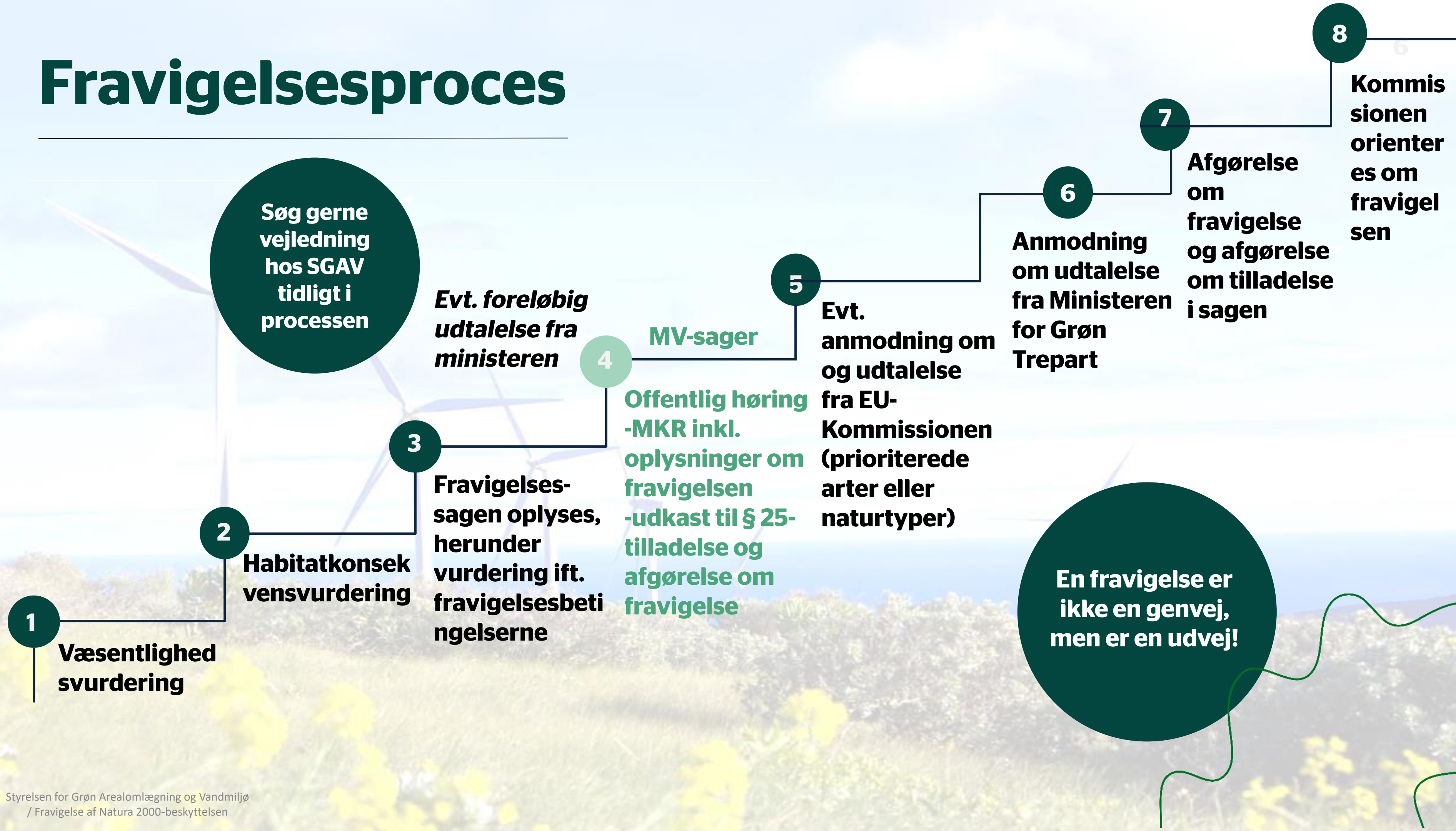
Fravigelsesbetingelser

Processuelle betingelser for fravigelse

1. Inden der træffes afgørelse om fravigelse, skal der indhentes udtalelse fra Ministeren for Grøn Trepert. (evt. anden minister)
 2. Såfremt fravigelsen vedrører prioriterede arter og naturtyper, skal der (inden der indhentes udtalelse fra ministeren) i visse tilfælde indhentes en udtalelse fra EU-Kommissionen*
 3. Europa-Kommissionen skal underrettes om, hvilke kompensationsforanstaltninger, der træffes.
 4. Treperts ministeriet forestår kontakt til EU-Kommissionen
- Hvis der er tale om andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser end menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.

Fravigelsesproces

Fravigelsesbetingelser – Ingen alternative løsninger

- ✓ **Fravigelse forudsætter, at det er påvist, at der ikke findes alternativer med ingen – eller mindre skadelige virkninger**
- ✓ **Myndigheden har en pligt til at vælge den alternative løsning, der er mindst indgribende i forhold til Natura 2000-området.**
- ✓ **Alternative løsninger, som medføre reducerede- eller ingen negative virkninger på lokaliteten, skal vurderes gennem en passende vurdering (art. 6 stk. 3)**
- ✓ **Hvis det med rimelighed og objektivt kan konkluderes, at der ikke er nogen alternativer, fortsættes der til næste trin i fravigelsesproceduren**

Fravigelsesbetingelser – Ingen alternative løsninger

Undersøgelse af alternative løsninger omfatter

udpegning af gennemførlige alternative løsninger

3

- **Alternativet skal være gennemførligt og opfylde projektets formål**
- **”nulløsning”, andre metode og teknikker, placering, størrelse, tidsplan**

sammenlignende vurdering af de overvejede alternativer

- **Alle alternativer skal vurderes ligeværdigt i forhold til det ansøgte projekt. Omkostninger må ikke være den eneste afgørende faktor ved valg af alternativ**
- **Alternativer skal sammenlignes mht. deres virkning på Natura 2000-lokalitetens udpegningsgrundlag og bevaringsmålsætninger, lokalitetens integritet og betydning for den økologiske sammenhæng i N2000-netværket**
- **Virkninger beskrives udførligt og præcist mht. bl.a. areal af tab/forringelse af naturtype, forringelse af vigtige funktioner, størrelsen af bestandene af berørte arter, forstyrrelse, fordrivelse af artsbestande**
- **Kriterier som f.eks. sociale hensyn og økonomiske omkostninger kan inddrages henblik på valg af alternative løsninger**

Fravigelsesbetingelser – Ingen alternative løsninger

Analyse af branchens testbehov viser et behov for 20 testpladser til test af højere og større prototyper i DK

Formålet er at muliggøre afprøvning af prototypemøller op til 275 meters højde ved Høvsøre, ved at de 7 standpladser erstattes af 5 standpladser til møller på maks. 275 meter.

0. Alternativ – Uændret drift af Testcenter Høvsøre

- ✓ efterspørgsel på testfaciliteter kan ikke imødekommes og muligheder for udvikling af vindenergi og dermed udbygning af vindkraft forringes

1. Alternativ – 3. testcenter

- ✓ 3. testcenter vil sikre et mere langsigtet behov, men er ikke et alternativ ift. det aktuelle behov for testkapacitet på den korte bane (de næste 5-10 år)

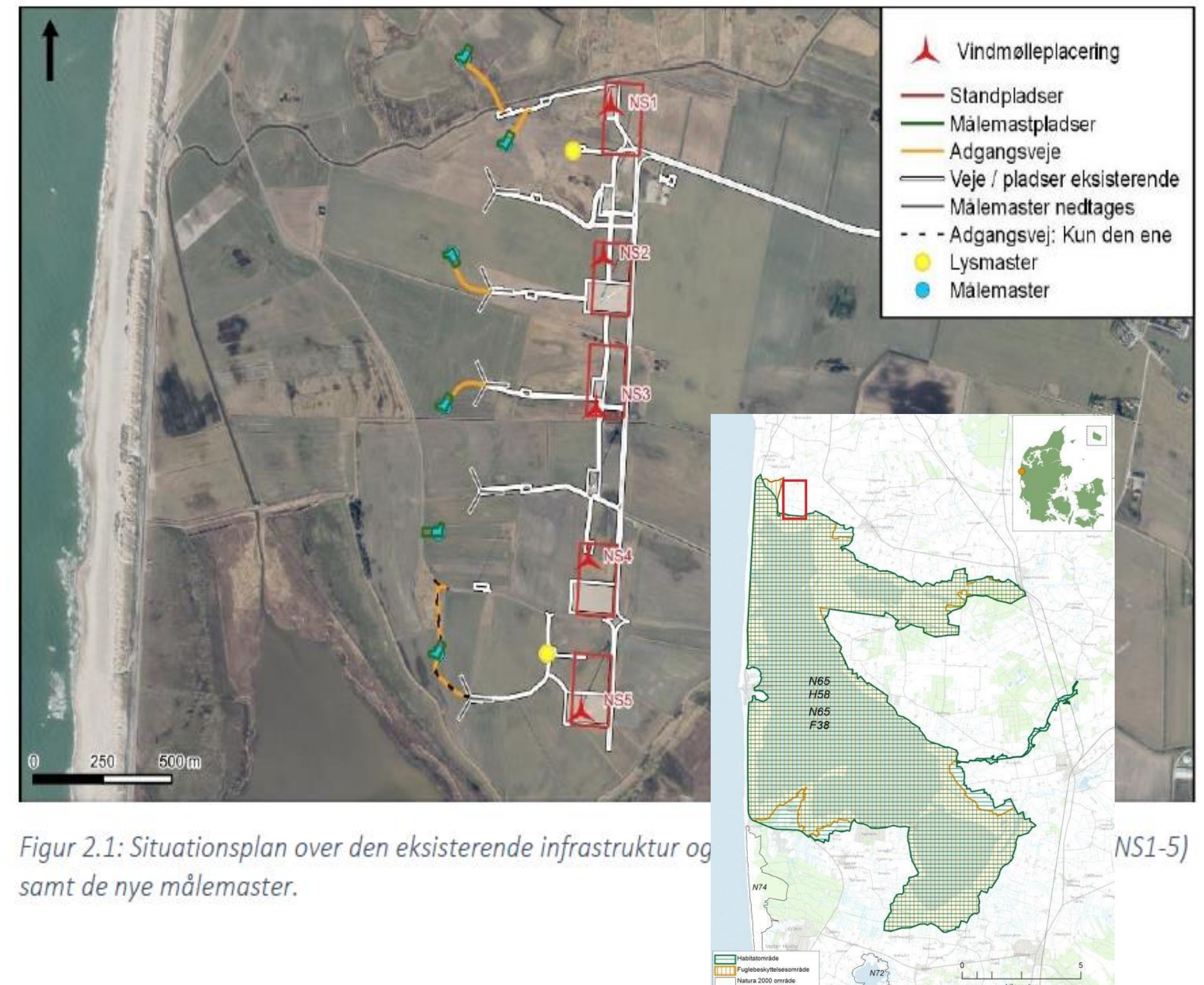
2. Alternativ- Udvide Høvsøre Testcenter mod nord udenfor N2000

- ✓ Vil påvirke et større antal beboelsesejendomme og lokalsamfund nord for testcentret og udløse behov for flere ekspropriationer
- ✓ Ift. at understøtte den samfundsmæssige legitimitet ved anlægget vurderes det afgørende at undgå øget støjpåvirkning og nedlæggelse af boliger

3. Alternativ -Udvidelse af Østerild Testcenter

- ✓ kapacitet er udnyttet med udvidelse fra 7 til 9 testpladser i 2018. Samme argumentation som for Høvsøre

Eksempel – Udvidelse af Høvsøre testcenter

Figur 2.1: Situationsplan over den eksisterende infrastruktur og samt de nye målemaster.

Fravigelsesbetingelser - Der foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art*

- Kun væsentlige samfundsinteresser kan afvejes overfor direktivets bevaringsmålsætninger
- Henviser til situation, hvor plan/projekt må anses for uundværlig, som led i statens og samfundets grundlæggende politikker, foranstaltninger/politikker der beskytter grundlæggende værdier for borgeres liv, aktiviteter der opfylder forpligtigelser til offentlig service mm.
- Habitatdirektivet har ikke præcise definitioner på, hvad der kan betragtes som bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.
- Typisk store projekter af regional eller nationale karakter (motorveje, lufthavne, broer, testvindmøller, generationsforurening, kystsikring)

Særlige regler i VE-tilladelsesbekendtgørelsens § 3 (VE-III, art. 16f)

VE-anlæg, tilslutning, tilknyttet net og lagringsaktiviteter formodes at være af væsentlig samfundsinteresse og tjene offentlig sundhed og sikkerhed

***Reglen er skærpet for prioriteret natur og arter**

Fravigelsesbetingelser

Undersøgelse af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser

1
Skal vurderes i lyset af:

- i) Formålet med den pågældende plan / projekt - tjener det en væsentlig samfundsinteresse frem for private interesser?
- ii) Opvejer planen/projektets formål, skaden på det berørte Natura 2000-områdets integritet?
jo mere sårbare bevaringsværdier → jo mere restriktiv anvendelsesområde for bydende nødvendige hensyn)

Myndigheden må kun godkende plan/projekt hvis de bydende nødvendige hensyn opvejer virkningen på bevaringsmålsætningerne

Erfaring at der skal foreligge velbegrunderet redegørelse for kravet (eks. udbygning af vej mellem Ålbæk og Skagen)

3

Fravigelsesbetingelser – bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser

Eksempel – Udvidelse af Høvsøre testcenter

Udbygning af Høvsøre Testcenter (og den nationale testkapacitet) er at betragte som bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, da det:

- ✓ **Imødekommer det aktuelle behov for flere pladser til at test af højere og større vindmøller for at understøtte den fortsatte teknologiske udvikling, der kan imødekomme fremtidens behov og medvirke til at billiggøre den nødvendige grønne omstilling**
- ✓ **Dette skal ses i lyset af de ambitiøse klimamålsætninger i DK (og andre lande) frem mod 2025 og 2030, idet teknologiudviklingen understøtter mulighederne for at realisere udbygning med vedvarende energi, som skal sikre at DK (og andre lande) når i mål med klimamålsætningerne**
- ✓ **Sikres, at der indenfor en kort tidshorisont (5-10 år) findes egnede testpladser, som kan imødekomme branchens aktuelle behov for test af højere og større møller**

Fravigelsesbetingelser – Kompenserende foranstaltninger

Fastsættelse af compensation

- ✓ Alle kompensationsforanstaltninger, som er nødvendige for at **opveje skade**, som projektet medføre på Natura 2000-netværket, skal gennemføres .
Kompensationsforanstaltninger skal:
 - a) omfatte **negativt påvirkede naturtyper og arter** i et omfang, svarende til de skadelige virkninger på lokaliteten
 - b) sikre funktioner, svarende til dem, der lå til grund for udpegningen af lokaliteten - navnlig **passende geografisk fordeling** og krav til **økologiske funktioner og strukturer**
- ✓ Myndigheden skal derfor redegøre for betydningen af- og skaden på berørte Natura 2000-elementer ud fra kvantitative og kvalitative kriterier - **referencescenarie for compensation**
- ✓ Der skal bl.a. tages hensyn til lokalitetens **bevaringsmålsætninger**, de negativt påvirkede naturtypers og arters **antal og bevaringsstatus**. Samt lokaliteten rolle ift. den biogeografiske fordeling.
- ✓ Alle nødvendige kompensationsforanstaltninger fastsættes

Eksempler på kompenserende foranstaltninger

Forbedring, forøgelse, genopretning eller etablering af naturtype eller levested

Genudsætning eller genopretning af bestande af arter

Udpegning af ny lokalitet for Natura 2000-nettet (en sidste løsning)

Fravigelsesbetingelser – Kompenserende foranstaltninger

Principper for fastsættelse af- og timing af kompensationsforanstaltninger

- ✓ **Skal være specifikke for projektet/planen** og med udgangspunkt i habitatkonsekvensvurderingens redegørelse for skadens omfang
- ✓ Skal ligge ud over hvad der er forudsat til opfyldelse af Natura 2000-planernes bevaringsmålsætninger (forvaltningsplaner)
- ✓ Kompensationen skal som udgangspunkt ske **så tæt på skaden som muligt**
- ✓ **Forsigtighedsprincippet anvendes** - Overkompensation et godt tykke over 1:1 og som udgangspunkt skal der overkompenseres i større skala, hvis der er usikkerhed om virkningen af de kompenserende foranstaltninger
- ✓ Kompenserende foranstaltninger skal som udgangspunkt være **fuldt funktionsdygtige inden skaden indtræder**
- ✓ Hvis dette pga. særlige omstændigheder ikke kan lade sig gøre, skal der kræves **overkompensation for de tab, der er indtrådt i mellemtiden.**
- ✓ Forsinkelser kan kun tillades, hvis det kan godtgøres, at de ikke modvirker målet om ingen "nettotab" for den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet.

Kompenserende foranstaltninger – Høvsøre Testcenter

- Etablering af 11,5 ha vådområde syd for Inderfjorden i Natura 2000-området, hvoraf:

8,5 ha anlægges med henblik på vanddækket rørskov, der kan have den rette funktion som et egnet levested for rørdrum og rørhøg efter 2-3 år.

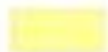
Kompensation for 3,7 ha påvirket levested samt kollisionsrisiko

3 ha anlægges til strandeng/ferskeng, der kan have den rette funktion som raste- og fourageringsområde for svømmeænder efter 12-15 mdr. efter anlæg.

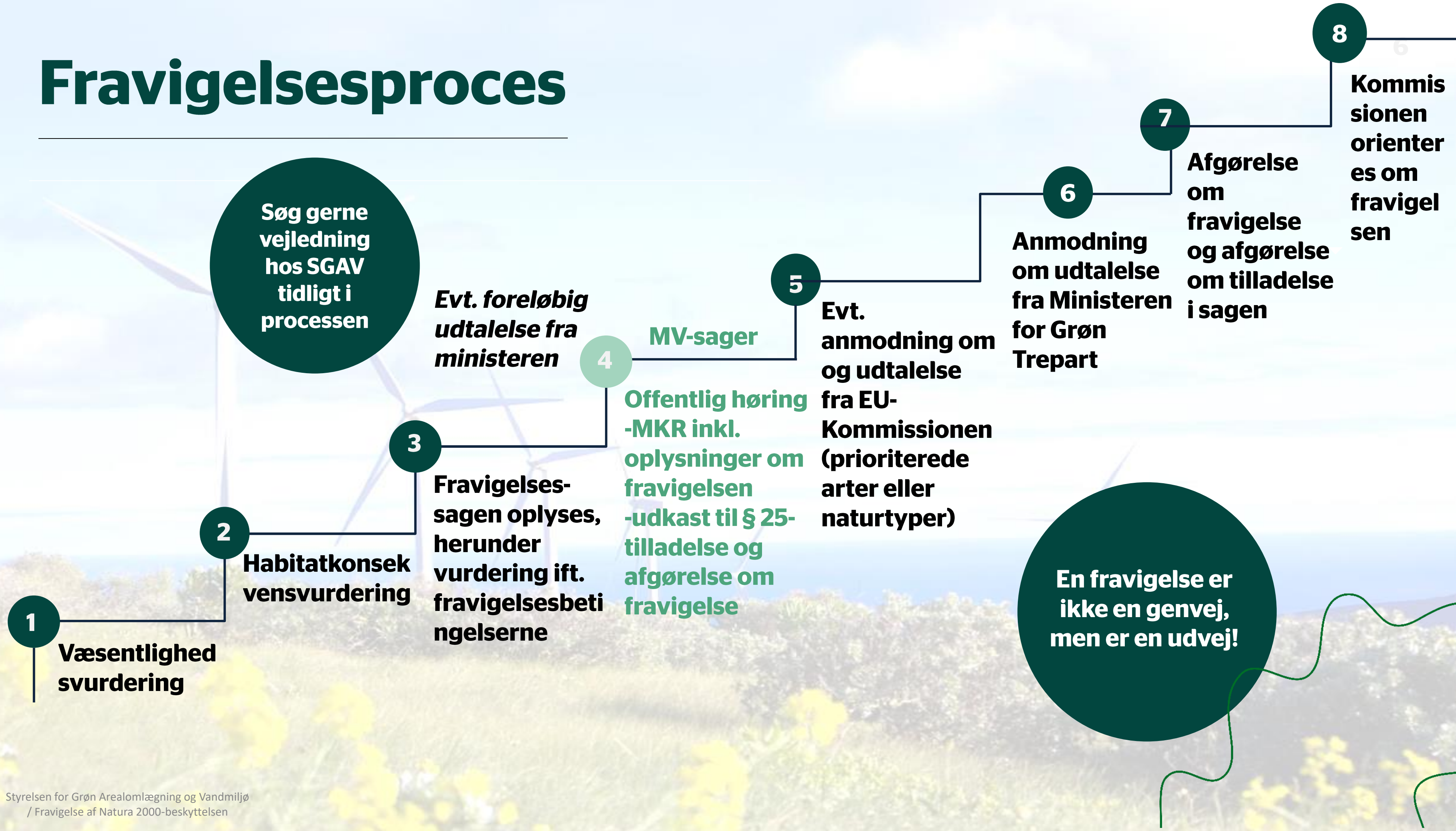
Kompensation for 2,0 ha påvirket strandeng.

- Udpegning af ca. 35 ha landbrugsarealer i tilknytning til Natura 2000-området, som udgør egnede raste- og fourageringsarealer for svaner og gæs. Kompensation for ca. 35 ha fødesøgningsareal som forstyrres (1:1).

Signaturforklaring

- Projektområde
- Vandløb og grøfter
- Levesteder for fugle
- Strandeng (3 ha)
- Rørsump (8,5 ha)

Fravigelsesproces

Opmærksomhedspunkter og yderligere vejledning

- **Klarlæg tidligt i processen om der er behov for fravigelse for at undgå forsinkelse af projektet - Timing mellem projekt og etablering af funktionel erstatningsnatur/levested kræver planlægning og tid**
- **Fravigelse forudsætter udarbejdelse af en grundig habitatkonsekvensvurdering med alle nødvendige afværgeforanstaltninger for at undgå/reducere skaden samt med kvalitativ og kvantitativ beskrivelse af skadens omfang**
- **Redegørelse for fravigelse skal være velargumenteret, fagligt begrundet og dokumenteret i forhold til alternativer. bydende nødvendig hensyn.. og kompensationsforanstaltninger**
- **Der skal redegøres for, at kompensationsforanstaltninger fuldt ud kompenserer skaden på udpegningsgrundlaget herunder bl.a. i forhold til udformning, kompensationsrate, økologiske strukturer og funktioner, geografisk placering, timing og genopretningsøkologi.**

Meddelelse fra EU-Kommissionen, Vurdering af planer og projekter i forbindelse med Natura 2000-lokaliteter – Metodisk vejledning om artikel 6, stk. 3 og 4, i habitatdirektivet 92/43/EØF
[**https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC1028\(02\)**](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021XC1028(02))

Vejledning til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatvejledningen)
[**https://mst.dk/media/kqyb2h5i/habitatvejledningen.pdf**](https://mst.dk/media/kqyb2h5i/habitatvejledningen.pdf)